
Med kniv i bagasjen

INTERVJU

MARIT TVEITO

marit.tveito@me.com

Først og fremst kirurg, men også eventyrer og forfatter. Johan Bondi får ulike karakteristikk av venner og kolleger, men de er alle enige om at han er en lege med uvanlig godt humør.

FORNØYD: – Jeg håper å inspirere noen til å bli like glad i faget som jeg har blitt. Foto: Leikny Havik

Terrenkskoene står oppreist og til tørk utenfor døra i Asker. Fra rekkehuset, som ligger nær Semsvannet, er det kort vei til marka, men ellers er det lite som røper at det huser en eventyrer. Mens jazzmusikk spilles rolig i bakgrunnen, byr Bondi på nybrygget kaffe, og han lurer litt på hvem som har foreslått at han skal intervjues. Det er flere muligheter, for han har reist på mange internasjonale humanitære oppdrag, overvintret i Antarktis og gitt ut en bok om kirurgi.

– Hvorfor ble du lege?

– Jeg ønsket meg et yrke hvor jeg kunne være til nytte for andre, og samtidig ville jeg ta en ordentlig utdanning. Den kombinasjonen førte raskt til legeutdanning.

Det var to grunner til at han valgte kirurgi. Det var den første avdelingen i turnustjenesten, og det ble også hans første jobb etterpå.

– Avdelingssjefen ringte og spurte om jeg ville komme tilbake, og det passet fint for oss som familie da. Han prøver å huske på hvor gøy det var med de første inngrepene, nå som han selv har med studenter og turnusleger på opplæring.

– Jeg håper det kan inspirere noen til å bli like glad i faget som jeg har blitt.

«Det er viktig at den som behandler fortsatt er et annet ansvarlig menneske som kan ta imot reaksjoner, følelser og respondere på det»

I starten gikk han felles vakt for ortopedi og gastrokirurgi, noe som senere skulle vise seg å være nyttig.

– Det at jeg både kan operere en ankel og gjøre et keisersnitt, har jeg hatt nytte av når jeg har reist ut med Røde Kors.

Eventyrlyst er et ord som går igjen når venner og kolleger beskriver Bondi.

– Jeg er glad i å være på tur, men jeg synes jo det er viktig at man har en fast jobb, et kollegium og en faglig trygghet. Det er lurt å være en del av et kollegium. Det gir korrektiv og utvikling. Det kan være risikabelt å være en helt fri fugl.

Han fremhever at han har det fint på jobben ved Drammen sykehus, der han har vært de siste ti årene.

– Er det vanskeligere å være kirurg nå enn da du begynte?

– Ja, det tror jeg faktisk. Faget har utviklet seg veldig, og repertoaret er større. På godt og vondt er alt mer transparent. Kirurgi er et kompetitivt fag, med en umiddelbar forbindelse mellom hva vi gjør, hvordan det går med pasienten og driften av avdelingen.

KLAR FOR NYE OPPDRAG: Til sommeren skal han være vakthavende kirurg på Grønland for tredje gang. Foto: Leikny Havik

– Roboter er også nytt?

– En robot på operasjonssalen er foreløpig bare én type tilgang, for den er jo ikke selvgående som en ekte robot. Men det er et fantastisk instrument som er veldig godt å operere med.

Bondi er likevel ikke bekymret for å bli overflødig.

– Det er viktig at den som behandler fortsatt er et annet ansvarlig menneske som kan ta imot reaksjoner, følelser og respondere på det. Kirurgi blir aldri helt instrumentelt.

Isolert i isødet

Da muligheten til å kombinere jobb og eventyr på Antarktis dukket opp, var det faktisk kona som tipset om jobbannonsen, og som understreket at det var bedre at han reiste før alle de tre barna hadde flyttet hjemmefra. Arbeidsgiveren syntes også at Bondi passet godt til stillingen.

– Jeg var eneste lege på den norske polarstasjonen Troll i tretten måneder. I åtte av dem var vi bare seks personer, helt isolert på stasjonen midt ute i polarisen.

– Hvordan var det?

– Det var en fantastisk opplevelse, hvor man lærer mye om seg selv, men også et år med mye savn. Jeg savnet familie og venner, men også det å kunne gå på butikken og velge seg mat man har lyst på.

– Hva var jobben din?

– Jeg hadde medisinsk ansvar for alt som foregikk på stasjonen. I fire av månedene var vi opp mot hundre mennesker der. Det er både røntgen- og ultralydapparat der, samt muligheter for telemedisin.

En gang måtte han gjøre en ultralydundersøkelse av en mulig miltruftur, under veiledning fra radiolog ved Universitetssykehuset Nord-Norge.

– Kunne du operert en sprukken milt?

– Det er en operasjonsstue der, men det er vanskelig med både anestesi og operasjon helt alene. En nødløsning ville være at pasienten brukte en spray med fentanyl og ga seg selv anestesi, i alle fall for noen mindre inngrep.

TRANSPARENS: – Det er en umiddelbar forbindelse mellom det vi gjør som kirurger og hvordan det går med pasienten. Foto: Leikny Havik

– Det er ikke optimalt, understreker han. Løsningen var at alle hadde totalforbud mot å slå seg i hodet, brystkasse eller mage. For selv om det er opplegg for å kunne gjøre større inngrep, ville det vært ekstremt utfordrende. En miltskade høyere enn grad 3 kunne vært livstruende.

– Hva gjør man med en hjerneblødning i Antarktis?

– Om sommeren kan du evakuere innen et døgn, hvis du er heldig. Om vinteren er ikke flystripa åpen. Det er helt mørkt og 40–50 minusgrader. Det tar flere uker å måke flystripa med beltevogner. Det er mildt sagt en vanskelig situasjon, konkluderer han.

– Om sommeren er det bare syv timer til Cape Town, og da hender det at vi henviser folk til behandling der.

Flere land har stasjoner i Antarktis, men de ligger langt fra hverandre.

– Jeg hadde litt kontakt med min tyske kollega på den tyske stasjonen, men det var ikke mulig å reise til hverandre i hverdagen. Stasjonene lå vel 50 mil unna hverandre.

Mens det fortsatt var sommer og mulig å fly, var Bondi med på et inspeksjonsoppdrag. Traktaten for Antarktis slår fast at det er et kontinent for fred og samarbeid, og at det ikke skal være kommersiell eller militær virksomhet.

– Det betyr også at det er fritt frem for å inspisere hverandre. Vi fløy til tre nabolagstasjoner, og det var interessant å få se hvordan den tyske stasjonen var. Den var mye større enn den norske, og den hadde en diger sykestue.

– Alle land kan ha en stasjon på Antarktis?

– Ja, i prinsippet, og det er mange stasjoner der. Men det er ikke så mange som har helårsdrift og overvintringsteam.

Troll ligger i Dronning Maud Land, et område som er seks ganger større i areal enn Norges fastland. En leges oppgaver der går utover det å være helsepersonell.

– Jeg hadde blant mye annet også ansvar for fugleregistrering. Det er noen fuglekolonier der som følges tett. Jeg vandret mye og registrerte reir, egg og kyllinger. Fantastiske opplevelser, understreker han.

– Et karrigere landskap finnes vel knapt, og plutselig dukker det opp en liten loddenhvit kylling som venter på at foreldrene skal komme tilbake. Foreldrene er ute og flyr i to til tre uker av gangen for å hente mat. Det tror jeg er en av de tøffeste oppvekstene på jorda. Det var vel også en av grunnene til at BBC var og filmet til serien *Planet Earth* mens vi var der.

Med Røde kors

Bondi har jobbet for Røde Kors både nasjonalt og internasjonalt.

– Det første oppdraget var på Filippinene, etter en såkalt supertyfon. Den hadde ført med seg den kraftigste vinden som var målt på jorda noensinne.

MENNESKEFAKTOREN: – Kirurgi blir aldri helt instrumentelt. Foto: Leikny Havik

Tyfonen hadde feid over øyriket og forårsaket store materielle ødeleggelser, med mange drepte og skadde.

«Jeg var i Sør-Sudan, på et sykehus som nærmest bare opererer våpenskader. Operasjonene hadde et eksotisk tilsnitt, for flere hadde skader etter å ha blitt truffet av spyd og piler»

– Vi satte opp feltsykehus på en av øyene og opererte alt det var akutt behov for å løse.

– Du har vært i krigssoner også?

– Jeg var i Sør-Sudan, på et sykehus som nærmest bare opererer våpenskader. Operasjonene hadde et eksotisk tilsnitt, for flere hadde skader etter å ha blitt truffet av spyd og piler.

Han har vært tett på situasjoner hvor våpen har blitt tatt frem, og konfliktnivået har vært til å ta og føle på.

– Er det mer risikabelt å være helsepersonell i dag enn tidligere?

– Ja, man opplever jo at det røde korset ikke er så beskyttende lenger.

– Har du vært redd når du har vært ute på oppdrag?

– Det har hendt. Når man sitter på en buss på vei inn i en flyktningleir, og unge gutter med maskingevær tar seg inn i bussen, blir det litt anspent. Men det har alltid gått bra, jeg har aldri vært utsatt for noe.

En annen gang han kjente på nerver, var da han opererte under et kraftig etterskjelv.

– Vi hadde rykket ut til Nepal etter et kraftig jordskjelv, og stod og opererte folk som hadde blitt skadet.

Etterskjelvet kom et par uker etter det første skjelvet.

– Hele grunnen under oss flyttet seg frem og tilbake med minst en meter. Det gikk bra med oss, men da kom det mange nye skadde. De husene som så vidt hadde klart seg under det første skjelvet, raste sammen da.

Alle reisene har likevel først og fremst gitt positive erfaringer.

– Alle disse menneskemøtene er flotte opplevelser. Det å jobbe i et team, sammen for andre, og å få oppleve den takknemligheten vi møter, er noe helt unikt.

– Skal du ut igjen?

– Ja, det skal jeg.

Lege på Grønland

På skitur på Grønland møtte han på sjefen for kirurgisk avdeling på sykehuset i Nuuk.

– Etter å ha blitt litt kjent, sa han «Nå får du komme og jobbe hos meg». Det slo jeg til på.

Bondi skal tilbake til Grønland for tredje gang denne sommeren.

TEAMARBEID: – Det å jobbe sammen om å hjelpe andre er noe helt unikt. Foto: Leikny Havik

– Det er bare ett fullverdig sykehus der, og det ligger i Nuuk. Det er fantastisk å få oppleve den grønlandske kulturen. Inuitene er et polart folkeslag med stor integritet. De er fortsatt fangstfolk og jegere.

Noen pasienter husker han bedre enn andre.

– Vi opererte en eldre, hardbarket fyr som bodde langt nord på Grønland. Han drev med narhvalfangst fra kajakk. Det er hvast, altså!

Alle større inngrep gjøres på sykehuset i Nuuk, men det finnes også utekontor som gjør mindre inngrep. Har du vakt, har du vakt for hele Grønland.

«Vi opererte en eldre, hardbarket fyr som bodde langt nord på Grønland. Han drev med narhvalfangst fra kajakk. Det er hvast, altså!»

– Det er ingen veier der, så noe av virksomheten handler om å fly til mindre steder og gjennomføre mange operasjoner på kort tid. Det er tross alt rimeligere enn at alle pasientene skal fraktes til Nuuk. Halve budsjettet til helsetjenester på Grønland er transportutgifter. Transporten kan være uforutsigbar.

– Noen ganger er været såpass dårlig at pasientene på Øst-Grønland må flys til Island i stedet. Det kan være at du som vakthavende må ta stilling til om pasienten kan vente eller burde evakueres, men så er været uansett for dårlig til at det er aktuelt med transport. Det er hardt, men det er realitetene, og noe alle er klar over når man bor der.

Knives out

Bondi ga i 2024 ut boken *Med kniven i hånden*.

– Hva fikk deg til å skrive den?

– Intensjonen var jo ikke å skrive bok i utgangspunktet, men jeg ville samle noen tanker og anekdoter og begynte å grave litt i kirurgiens historie. Etter hvert tenkte jeg at det kanskje hadde blitt til noe som kunne være gøy for andre å lese også. Det var forlaget enig i.

– Har du fått noen tilbakemeldinger?

– Ja, det er jo det som er hele premien, synes jeg. Senest forrige uke hadde en av pasientene på poliklinikken lest den og syntes boka var artig. Og noen ganger får jeg meldinger fra helt ukjente mennesker som synes boka er givende. Det gjør meg veldig glad.

Skriving er imidlertid ikke hans eneste fritidsinteresse. Bondi går for å være lett å få med på tur, enten det er til lands eller til vanns.

– Det neste private prosjektet blir å krysse Atlanterhavet i seilbåt.

– Du er med i en reiseklubb?

– Den er for folk som er interessert i reising. Det er ukentlige møter med foredrag og middag hvis man vil. Det er mange artige folk som er med der, og han nevner flere kjente navn som gir assosiasjoner til store ekspedisjoner.

Bondi beskrives som en uttalt sosial type, og under studietiden var han med i medisinstudentkoret Sangvinerne. De sang blant annet i OL-studio på Lillehammer da kullkameraten Johan Olav Koss vant tre gull, og når gamle kormedlemmer inviteres til sammenkomster, blir Bondi fortsatt med når han kan.

Johan Bondi

Født 14. januar 1969

Cand.med., Universitetet i Oslo, 1997

Ph.d., Universitetet i Oslo, 2005

Spesialist i gastrokirurgi, 2010

Første leder av Norsk forening for kolorektal kirurgi

Forfatter av boken *Med kniven i hånden*, 2024

Overlege ved Gastrokirurgisk avdeling, Drammen sykehus, 2016–d.d.

– Du driver med mye, men hva liker du aller best i livet?

– Oi! Han må tenke seg om.

– Det er jo å være sammen med dem man er glad i. Og gjerne samtidig oppleve natur og spenning.

– Har du noe du gjerne ville gjort?

– Ja, det har jeg. Jeg ser alltid frem til neste tur eller opplevelse.

Publisert: 13. november 2025. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.25.0558

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 15. juli 2026.